

La veritable història d'«El testament d'Amèlia»

La versió de Miquel Llobet és un estàndard per a guitarristes d'arreu del món

Pintura d'Edmund Blair Leighton - ('How Liza loved the King')

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple "En Joan petit"), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals fins a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere d'"El testament d'Amèlia".

És una de les cançons catalanes més antigues que es conserven. Se'n tenen notícies des del segle XIV i podria ser força anterior. Sembla que l'autora n'és la filla de Ramon Berenguer III i Dolça de Provença. D'aquest romanç n'han arribat multitud de versions amb músiques molt similars i lletres

que expliquen la mateixa història. Les variacions es troben ja al primer vers: 'L'Amèlia està malalta...', 'Malalta, està malalta'. Alguns estudiosos suggereixen que aquesta repetició podria amagar el nom de la protagonista, Mahalta o Mafalda, i com a curiositat cal dir que la suposada autora de la cançó es deia Mafalda però està descartat que el romanç parli d'ella, ja que la seva mare va morir quan ella només tenia 7 anys. A més, també la seva àvia se'n deia.

En uns casos explica que la protagonista és 'la filla del rei francès', mentre que en d'altres l'acció se situa a Catalunya ('ja en van a buscar metge,/ el de la Seu d'Urgell'). L'any 2013 **Mara Aranda** va gravar la cançó i la va anomenar "Lo testament", en un disc homònim, on explica que és un romanç conservat a Cocentaina (el Comtat). La cançó està ben planificada i no es resol fins al final. La protagonista està malalta i llegeix el testament a la seva mare, que l'acompanya: 'Un castell deixo als pobres/ perquè resin a Déu,/ quatre al meu germà en Carles./ Dos a la Mare de Déu...'.

En algunes versions es presenta una mare deficiosa per saber què li ha tocat en el repartiment ('filla, la meua filla,/ i a mi, què em deixareu?') i la filla revela finalment la causa del mal que l'afligeix: 'Us deixo el marit meu/ perquè el tingueu en cambra,/ com ja fa molt temps que feu'. En algunes versions, la protagonista encara va una mica més enllà: 'I us deixo les xinel·les,/ les xinel·les dels peus,/ perquè en baixar l'escala/ el coll us hi trenqueu'.

Com sovint passa en cançons tradicionals, hi ha moltíssimes adaptacions de tot tipus, però, en l'apartat de versions instrumentals d'"El testament d'Amèlia", cal assenyalar la feina feta pel guitarrista i compositor **Miquel Llobet** (1878-1938), que va convertir aquesta i moltes altres cançons tradicionals catalanes en veritables estàndards de guitarra coneguts i versionats arreu del món. Entre altres, l'han versionat també **Joan Manuel Serrat**, **Roger Mas** amb la **Cobla Sant Jordi**, **Magalí Sare** amb **Manel Fortià**, **Barcelona Gipsy Balkan Orchestra**, **Carola Ortiz** o **Sílvia Pérez Cruz** en el *medley* per La Marató de 2011, "Plora amb mi".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=51md2hzmLEk>

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=SMIBj0iHXY>

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=y5dtHsCgP8Q>